

Kadına Yönelik Şiddet Olgusunun Haberlerde Sunumu: Emine Bulut Örneği

Presentation of the Violence against Women in the News: Emine Bulut Example

Fatma Nisan,^a Işık Tuncel^b

^a Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
fatma.nisan@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2741-9613

^b Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye
isiktuncel@akdeniz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4467-6622

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru Tarihi: 17.03.2020

Düzeltilme Tarihi: 24.04.2020

Kabul Tarihi: 22.06.2020

Anahtar Kelimeler:

Gündem Belirleme Kuramı

Kadına Şiddet

Emine Bulut

Nitel İçerik Analizi

Medya

ÖZ

Bireyler arasında oluşturulan gündemde medyanın ciddi anlamda etkisi vardır. Bireyler meydana gelen olayları, medya aracılığıyla öğrendikten sonra kendi gündemlerine taşımakta ve onlar üzerine birtakım değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bu noktada medyanın da kitlelerin ilgi duyabileceği konulara yer vermesi kaçınılmaz gözükmektedir. Medyanın gündemine taşıdığı en temel olaylar arasında şiddet konuları başı çekmektedir. Özellikle kadına yönelik şiddetin azalmaksızın her gün gerçekleşmesi, medyanın bu konuyu haberlerine taşımasına neden olmaktadır. Sık bir şekilde gerçekleşen kadına yönelik şiddet olaylarının bir kısmının kapsamı, uygulanış tarzı, uygulayan kişinin yakınlık derecesi gibi kriterlere sahip olması onların medyanın gündeminde daha kapsamlı ve sık bir şekilde yer bulmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede çalışmada analiz edilebilecek güncel örnek 18 Ağustos 2019 tarihinde gerçekleşmiş olan Emine Bulut cinayetidir. Kırıkkale’de eski eşi Fedai Baran tarafından bir kafede şiddete uğrayan ve boğazı kesilerek öldürülen Emine Bulut’un “Ölmek istemiyorum!” ve kızının “Anne ne olur ölme!” şeklindeki feryatları uzun süre sadece medyanın değil halkın da gündemini önemli derecede meşgul etmiştir. Söz konusu bu çalışmanın amacı kadına şiddetin son örnekleri arasında yer alan Emine Bulut cinayeti üzerinden kadına yönelik şiddetin gazete sayfalarına nasıl yansıdığını incelemektir. Bu bağlamda ulusal basından 25 gazete, nitel içerik çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları kadına yönelik şiddetin hem görsel, hem işitsel hem de yazılı olarak haber içeriklerine taşınırken; bireyleri şiddete yöneltmeyecek şekilde ifadelerle verilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 17.03.2020

Received in revised form: 24.04.2020

Accepted: 22.06.2020

Keywords:

Agenda Setting Theory

Violence Against Women

Emine Bulut

Qualitative Content Analysis

Media.

ABSTRACT

Media has a serious impact on people's agenda. Individuals take the events to their own agenda after knowing the events through the media and making certain assumptions about the events. It seems inevitable at this point that the media will also include issues that may be of interest to the masses. It can be seen that issues of violent acts are among the most significant events carried to the media's agenda. The fact that violence against women occurs without diminishing every day, in particular, causes the media to convey this issue to the news. The fact that some of the regular violence against women has criteria such as scope, the form of implementation, and the practitioner's degree of intimacy enables them to find a more extensive and frequent place on the news agenda. The last example that can be analyzed in this study is the murder of Emine Bulut that occurred on 18 August 2019. Emine Bulut, who was subjected to violence by her ex-husband Fedai Baran in a café in Kırıkkale and killed by cutting her throat, and her cry as "I don't want to die!" and the cry of her daughter as, "Mom, please, don't die!" took a long time to cover not only the media but also the public's agenda. The purpose of this study is to search how violence against women is portrayed through the example of the murder of Emine Bulut, the latest example of violence against women, on newspaper pages. 25 national press newspapers have been analyzed by qualitative content analysis in this context. The study's findings revealed that violence against women should be presented in forms that do not lead individuals to violence while being conveyed in visual, auditory and written form to news content.

Atf Bilgisi / Reference Information

Nisan, F. ve Tuncel, I. (2020). Kadına Yönelik Şiddet Olgusunun Haberlerde Sunumu: Emine Bulut Örneği. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 6 (1), Yaz, s.104-123.

1. Giriş

Kitle iletişim araçlarının çok sayıda görevi vardır. Bunların başında bilgi verme haberdar etme, eğitim, eğlendirme ve sorgulama gelmektedir. Kitle iletişim araçları olaylar ve olgulara ilişkin toplumu haberler ve bilgilerle haberdar etmektedir. Bu araçlar kitle kültürü oluşturan ve bu bilinç ışığında ülkeler, bireyler ve toplumlar arasında her türlü iletişimi sağlamaktadırlar. Haber ve bilgi transferi hizmeti gerçekleştiren kitle iletişim araçları bu özelliği ile aktardığı bilgi ve düşüncelerle topluma yeni bir bakış açısı sunmakta; milyonlarca kişinin milyonlarca değerini birleştirmektedir. Dolayısıyla kitle iletişim araçları, haber ve bilgi transferi sağladığı toplumun siyasi, ekonomik ve farklı sosyokültürel özelliklerini baz alarak farklı bakış açıları sergiledikleri de düşünülmektedir.

Kitlelerin “ne hakkında düşüneceklerini” belirleme olayında medyanın etkisi gündem belirleme kuramının temel dinamiğini oluşturmaktadır. Kuramsal arenada medyanın gündem belirleme işlevinin yanı sıra halkın ne hakkında düşünmesi gerektiğini belirlemedeki etkisi tartışılmalı bir konu olmuştur. Bu noktada kabul edilmesi gereken şey gündem belirleme konusunda medyanın önemli derecede etkisinin olduğu gerçeğidir. Meydana gelen olayları kendi gündemlerine taşıyan bireyler, bu olayları medya vasıtasıyla öğrenmekte ve olayları kendi aralarında değerlendirmektedir.

Amaçlarından bir tanesi “kendini izlettirmek” olan medya, bu kaygısı nedeniyle içeriklerinde şiddet olaylarına önemli derecede yer ayırmaktadır. Dünyada kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin yaygınlaşması, şiddet olayının toplumsal bir mesele haline gelmesine neden olmuştur. Şiddet olaylarının kapsamlı bir biçimde gerçekleşiyor olması, uygulanış şekli ve uygulayan kişi ya da kişilerin şiddete uğrayan kişiyle yakınlık dereceleri gibi özellikler nedeniyle bu olayların medyanın gündeminde yer edinmelerini sağlamaktadır.

Kırıkkale’de 18 Ağustos 2019 tarihinde 38 yaşındaki Emine Bulut, 10 yaşındaki kızının gözü önünde 43 yaşındaki eski kocası Fedai Varan tarafından bıçaklanarak öldürülmüştür. Görüntülere yansıyan cinayette Emine Bulut’un “Ölmek istemiyorum” ile kızının “Anne lütfen ölme” şeklindeki sözleri Türkiye’nin gündemine oturmuş ve her kesimden tepkilere neden olmuştur. Türkiye’de hemen hemen her gün şiddet ve cinayet haberlerinin gündeme gelmesi bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmış ve çalışmada medyanın haberleri ele alış tarzı analiz edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada, Emine Bulut cinayeti örneği üzerinden kadına yönelik şiddetin nasıl yansıdığını analiz etmek amaçlanmıştır. Nitel içerik çözümlemesi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada Türk ulusal basınından haber içerikli 25 gazetenin 24-28 Ağustos 2019 tarihleri arasındaki konuyla ilgili birinci sayfaları analiz edilmiştir. Çalışmada zaman sınırlamasına gidilmiş ve bu sınırlamada konunun en çok gündemde kaldığı zaman dilimi analize tabi tutulmuştur.

2. Gündem Belirleme Kuramı

Gündem oluşturmaya ilişkin çalışmalar bilişsel düzeyin gelişmesine yöneliktir. Bir konu veya olaya dair farkındalık oluşturmaya amaç edinir. Gündem belirleme kuramı; bu etkenler ışığında medyanın gündem oluşturma kapasitesi olarak tanımlanabilir. Gündem belirleme kuramında geleneksel medya yani kitle iletişim araçları aracılığıyla medya; kamunun gündemini yeniden üretmektedir. Medya burada kitlelerin hangi konular hakkında düşünüp, hangi konular hakkında görüş sunacaklarına karar verir. Kamuoyu oluşturma sürecinin en önemli halkası olan gündem belirleme kavramı, kamuoyu oluşturma sürecini ise kitle iletişim araçlarının etkisi sayesinde gerçekleştirmektedir. Kamuoyu oluşturma süreci medya etkilerinin bütüncül bir sonucudur. Bu etki ile izleyicilerde kanaat, algı gibi daha üst bir farkındalık süreci harekete geçmektedir.

Gündem belirleme süreci olarak adlandırılan gündem belirleme kuramı üç ayrı gündem ile ilgilidir. Bunlar, medya gündemi, kamu gündemi ve politika gündemidir. Bu üç gündem de birbirlerini etkilerken; medya gündemi gündem belirleme sürecinin en temel kilit noktasını oluşturmaktadır (Atabek, 1998).

Gündem belirleme kavramı ile anlatılmak istenen aslında medyanın insanlar üzerindeki etkisidir. 1972 yılında ilk kez anılan kavramın tarihsel sürecine bakıldığında; medyanın insanlar üzerindeki etkilerinin güçlü olduğunun düşünüldüğü dönem (1920- 1940) ve ardından medya etkilerinin sınırlı olduğunun kabul edildiği dönem (1940-1960) geride kalmıştır. Daha sonraları medyanın etkilerinin sanılan kadar sınırlı olmadığı ve belki de güçlü olduğuna dair düşünceler gündeme gelmeye başlamıştır (Yüksel, 2001: 17).

İletişim alanında yapılan çalışmalar, 1960'lı yıllarla birlikte özellikle tutum ve etki kavramına yoğunlaşmıştır. 1970'li yıllarda televizyonun günlük hayatın bir parçası olmasıyla, kitle iletişim araçlarının toplum ve bireyler üzerinde etki oranının artışı da paralel bir şekilde gerçekleşmiştir. O yıllarda medyanın işlevinin artık sadece bilgi vermek olmadığı, özellikle siyasal karar alma ve bu kararları benimsetme sürecinde temel aktörlerden biri olduğu gerçeği ile tanıştırılmıştır (Keskin, 2012: 2).

Nasıl her bir bireyin o gün yapacağı işlere yönelik bir öncelik sıralaması mevcutsa, toplumların da sorunların hangisinden başlanarak çözüme kavuşturulacağına ilişkin bir öncelik sıralamasına ihtiyaçları vardır. Bireyler bu öncelik sıralamalarını kendileri oluştururken, toplumun sorunlarının hangilerinin öncelikli olduğuna ilişkin sıralamayı medya yapmaktadır. Bu sorunlar arasında medyanın payına neyin düştüğünün açıklanması “gündem belirleme” yaklaşımının en temel araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Gündem belirleme yaklaşımı yalnızca toplumun öncelikli sorunlarını neyin ya da kimin belirlediği sorusu kadar, bu sorunların çözümü için çaba göstermesi beklenen siyasilerin de bu konulara karşı ne kadar duyarlılık gösterdiklerine ilişkin gündem olan siyaset gündemiyle de yakından ilgilidir. Bu noktada bir süreç olarak gündem belirleme yaklaşımı, medyada öne çıkan konuların kamunun zihninde de önemli olarak algılandığını ve dolayısıyla medyada ve kamuoyunda önemli görülen konulara karşı siyasilerin de duyarsız kalamayacağını açıklamaya çalışmaktadır (Yüksel, 2001: 27).

Gündem belirleme kuramı; toplumu ve insanlığı ilgilendiren sorunlar hakkında kitle iletişim araçlarının, kamuoyunu bilgilendirmesi ve bu sorunlara ilişkin konuların kamu nezdinde önceliğinin olması fikrini merkezine alır. Kitle iletişim araçlarının haberleri sunuş biçimleriyle (haber uzunluğu-kısalığı, başlığının kapladığı yer, haberin yer aldığı sayfa ya da zaman dilimi gibi), bazı konulara öncelik verip, bazı konulara vermeyerek kamuoyunun gündemini belirlediği görüşüne dayanmaktadır (Işık, 2014: 82).

Gündem belirleme, medya kamu ve siyasal iktidar arasında gerçekleşen bir iletişimin bir etkileşimin sonucu olarak nitelendirilebilir. Gündem belirleme kitlelerin dikkatini çekme, farkındalık oluşturma üzerine medya, hükümet ve kamunun karşılıklı olarak birbirlerini etkileyerek var olandan başka bir gündem kurma sürecini ifade etmektedir. (Terkan, 2005: 21).

3. Medyanın Gündem Belirlemesi

Birçok iletişim çalışmasında birden fazla insanın bir duruma ya da bir soruna karşı algı yöneltmesiyle gündem yaratıldığı belirtilmektedir. Bu algı oluşumunda kaptanlık görevini ise medya gerçekleştirmektedir.

Medya istediği bir konu ya da olaya manşetlerinde daha fazla yer vererek toplumun gündemini belirlemektedir. Bunu yaparken medya, enformasyon üzerinde bir kontrol mekanizması kurarak toplumsal iktidarın sürdürülmesi için çok önemli olan bilgiyi kontrol etmektedir. Bilgiyi ve iletişim paylaşımını kontrol edenler, insanlar üzerinde iktidar kurma gücünü de ellerinde tutmaktadır. Gündem belirleme kuramı, medyanın insanların nasıl düşüneceklerini belirlemediği ancak ne hakkında düşüneceklerini belirlediği görüşüne dayanmaktadır (Yaylagül, 2010: 48).

Medya, toplumdaki diğer egemen yapılarla bağlantı içindedir ve bu yapıların ideolojisini, değerlerini sürekli iletmede ve kullanmaktadır. Kitle iletişim sürecinin çözümlenmesi de bu bağlantıların açıklanması ile mümkün olabilmektedir (Erdoğan ve Alemdar, 2002: 381). Medyada kurulan temsiller önemlidir. Çünkü temsil edilen kişi, kurum veya nesnenin toplumsal yaşamdaki yerini yansıtmakta ve bu yere meşruluk kazandırmaktadır. Hatta birbirlerine eklenerek dünyaya, topluma, insana bakışımızı belirleyip yeniden üretmektedir (Tanrıöver, 2007: 153).

Kitle iletişim araçlarının gündem belirleme işlevine ilişkin düşüncelerin gelişimine siyaset bilimci Bernard Cohen de önemli bir yere sahiptir. Cohen, “Basın ve Dış Politika” adlı eserinde “medya ne düşüneceğimizi değil, ne hakkında düşüneceğimizi söylemede başarılıdır” diyerek medyanın birey ve toplum üzerine etkilerini inceleyen araştırmacılar için yeni bir çığır açmıştır (Atabek, 1998).

Her medya kuruluşunun kendince belli sınırlılıkları ve limiti söz konusudur. Gündeme taşınacak bir konu da mutlaka bu süreç minvalinde alınmaktadır. Haber üretimi ve haberin veriliş şekli, bunun yanında hangi haberin veriliş verilmeyeceği de yine ekonomi politik gözlüğünden değerlendirmeye alınarak onun etkisinde şekillenmektedir. Burada aynı zamanda egemen ideoloji unsurundan da söz etmek gerekmektedir. Egemen ideolojinin yayılması ve dayatılması noktasında medya (haberleşme içerisinde konumlandırılırsa) bir ideolojik aygıt konumundadır (Althusser, 2006: 64).

Gündem belirleme kavramının medyanın nasıl düşüneceğimize etkisi olduğu son dönemlerde çok sayıda araştırmacının tartışma konusudur. Medya özellikle toplum ile siyasi gündem arasındaki ilişkileri açıklamaya ve bu gündemlerin birbirlerini ne şekilde etkilediğini gündem belirleme kuramı aracılığıyla ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu alanda çok sayıda çalışma yapılmış, bunların ana çerçevesine bakıldığında; medya gündeminin bahsi geçen diğer gündemleri etkilediği görüşü yaygınlaşmıştır.

4. Kadına Şiddet ve Medyada Sunumu

Medyanın gerçekliği inşa ederek sunduğu araçların başında haber gelir. Haber metinleri yeniden üretilerek verilmek istenen toplumsal anlamlar oluşturulur. Bu egemen anlamlar haber üretimi sırasında toplumsal gerçeklik ve sorunlar ideolojik seçme, kapalı metinler içine hapsetme, taraflı gibi eğilimler nedeniyle farklı biçimlerde temsil edilmektedir (Tosun, 2007: 99).

Tarihsel sürece bakıldığında, iletişim araçlarında çalışanlar, kendi ilgi ve çıkarlarının gerektirdiği bir iletişim biçiminin kurulmasına katkıda bulunmaktadır. Kadınların görüşlerinin bu araçlarda karşılık bulması, medyada çalışanlar içinde kadın oranının düşüklüğü nedeniyle, 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar pek mümkün olmamıştır. Dolayısıyla, medyanın işleyiş mekanizmalarının oluşturulma sürecinde, çalışma ve uygulama pratikleri erkeklerce belirlenmiştir. Bu dönemden sonra, medyada kadın sayısında belirgin bir artış olmasına rağmen, karar, yetki ve sorumluluk erkeklerde olmaya devam etmiştir (Aziz, 1994: 13).

2000’li yıllara gelindiğinde; medyada kadın emekçi oranının erkek nüfusuna oranla yüzde 40’a yaklaştığı görülmektedir. Ancak bu rakamın artışı kadın gazeteci veya yayıncıların sektörüne her branşta görev aldığı anlamına gelmedi. Kadın medya çalışanları çoğunlukla sağlık, kültür sanat, eğitim ve yemek programları gibi alanlarda ya da reklam servislerinde görevlendirilmektedir. Kadınlar politik-ekonomik programlarda değil sohbet programlarında ekranlarda yerini almış, günümüzde de aynı paralellikte devam etmektedir. Bu rakamlar, medya sektöründe kadın çalışanların artışını sağlasa da cinsiyetçi işbölümünün devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla medyadaki ataerkil kapitalist iktidar, kadınları değişik biçimlerde kamusal alana dâhil etse de var olan cinsiyet rejimini muhafaza etmeye, kadınları dışlamaya yönelik strateji ve taktikler üretmeye devam edeceği öngörüsü doğrulanmaktadır (Köker, 2007: 119-129).

Bu bağlamda kadının medyadaki temsil biçimleri de araştırma konularında ön sıralarda yer almaya başlamış, dikkate değer bir literatür oluşmuş durumdadır. Ancak var olan eril, cinsiyetçi haber dilinin bir alternatifini oluşturmak, başka bir deyişle egemen dile meydan okumak konusunda henüz ciddi çalışmalar için adımlar atılmış değildir (Tokdoğan, 2003: 12).

Türkiye’de kadınların medyada, anne/eş, cinsel nesne ve şiddet eyleminin nesnesi olarak üç farklı kategoride sunulduğu belirtilmektedir. Benzer bir şekilde Tanrıöver ve Belge de, kadınların genellikle iyi eş/iyi anne gibi geleneksel rollerde, bedenleri ile arzulanan cinsel bir nesne olarak ya da dayak yiyen, aldatılan, dövülen, tecavüze uğrayan mağdur/kurban kadınlar olarak temsil edildiğini söylemektedir (Tanrıöver, 2007: 156-159; Belge, 2007: 200).

Türkiye’de kadınlara yönelik şiddet medya çözümlerinde, daha çok fiziksel güç kullanımı olarak ele alınmaktadır. Geniş bir perspektifle soruna yaklaşan çalışmalarda ise, medya ve kadınlara yönelik şiddetin temsil örneklerinin iç karartıcı olduğunu ortaya koymaktadır (Dursun, 2010: 20-21).

Ticari kaygılar medya yöneticilerini ve erkek egemen sınıfı, medya içeriklerinde kadınları da gözetmeye yöneltmiştir. Bu kaygılar kitle gazeteciliğinin ortaya çıkması ve gelişmesi ile başlamış, bu sayede gazeteler kadın okur kitleyi de düşünen içerikler üretmeye yönelmiştir. Erkek okur kitleye yönelik olduğu varsayılan politika, ekonomi, uluslararası ilişkiler ve spor haberleri dışında gazeteler, moda, sağlık, ev ekonomisi ve toplum haberlerine de ağırlıklı olarak yer vermeye başlamıştır. Erkek okur için düşünülen politika, ekonomi, uluslararası ilişkiler, spor vb. konular ciddi haber olarak değerlendirilmektedir. Gazeteler, kadın ve erkeklere yönelik olarak ciddi ve magazinsel haber ayrımı yaparken aynı zamanda kadın ve erkek gazetecilerin konumlarını da bu ikilik içinde belirlemektedir. Gazetenin asıl malzemesi erkeklere yönelik haberler olarak görülürken, kadınlara yönelik haberler hem küçümsenmekte hem de bu haberleri hazırlamakla görevli gazetecilerin konumları erkek gazetecilerden daha aşağıda görülmektedir (Timisi, 1996: 15).

Medyada bilerek ya da bilmeyerek kadına yönelik cinsel şiddeti meşrulaştırıcı ifadelerle çok sık rastlanmakta ve bu durum şiddetin sıradanlaştırılması, meşrulaştırılması, yanlış bağlamlarda tartışılması gibi sonuçlara yol açmaktadır. Türkiye’de medyada, kültürel alandaki üretimlerde namus, töre, inanç gibi sözde meşru dayanaklar üzerinden kadına şiddet, daha özelden cinsel şiddet kabul edilebilir düzeye indirilmekte ve mantığa büründürülmektedir. Kadının şiddetin öznesi olduğu haberlerde sıklıkla kullanılan “‘namus cinayeti’ ifadesi, tecavüz olaylarında da tecavüz ya da saldırıya uğrayan kadınlarla ilgili haberlerde, cümlelerin başına ‘gece eğlencesinden dönen kadın’ veya ‘alkollü genç kız’ gibi tanımlamalar yerleştirilerek, bu kadınların adeta kendilerine yapılan saldırıları kışkırttıkları ya da bunu hak ettikleri ima edilmektedir” (Çelenk, 2010: 233).

Tecavüz ve diğer şiddet haberlerinde sorunlu görülen kadın temsili, gerçekte medyadaki kadın temsillerinin sonucudur. Haberin nesnel bir şekilde kurgulanmasını savunan liberal bakış açısında, “meslek etiğinin temel kuralları ve en basit gazetecilik el kitabında bulunabilecek türden sözde-nesnellik ilkeleri gereği doğru haberin kadın-erkek ayrımı yapmayacağı” (Tanrıöver, 2007: 149) öne sürülmektedir. Oysa eleştirel teori içinden çıkan kültürel çalışmalar gibi yaklaşımlar, haberin nesnellüğünün tartışılır olduğunu öne sürmekte, özellikle kadın konusu bağlamında haberlerin ataerkil ideolojiden beslenen cinsiyetçi yapısını çözümleyip, yeni etik kodlarla bu duruma çareler aramaktadır. Gencel Bek ve Binark (2000: 17)’a göre, toplumsal cinsiyet, herhangi bir cinse karşı öğrenilen stereotipler (kalıp yargılar) aracılığı ile yaygınlaşır ve varlık kazanır (Timisi, 1997: 24).

Haber metinlerinde kadına uygulanan şiddet eylemi gerekçeleri ile sunulmakta, kadının şiddete maruz kalmasının nedenleri tek tek sıralanmaktadır. Erkeklerin kadınlara yönelik gerçekleştirdiği şiddet, medya temsillerinde kişisel bir sorun olarak aktarılmakta, kadınların birer kurban olarak resmedildiği şiddet haberlerinin üçüncü sayfadaki yeri dahi, erkek şiddetinin ataerkil yapıyla alakalı olmayan özel bir durum gibi sunulduğu görülmektedir. Bu yansıma özel olanın politik olarak görülmediği toplumsal bir körlüğe işaret etmektedir. En dikkat çekici detay ise, kadına yönelik şiddet haberlerinin büyük çoğunluğunun öldürme eylemini içermesidir. Bunun nedeniyse, öldürmenin diğer şiddet türlerinden daha fazla gerçekleşmesi değil; dayak ve cinsel taciz gibi ya da bir başka deyişle ekonomik ve psikolojik şiddet gibi görünmez şiddet türlerinin *olağan* meseleler olarak algılanmasıdır (Gencel Bek ve Binark, 2000: 12).

Kadınların medyadaki temsillerini araştıran kadın odaklı habercilik çalışmaları bugüne kadar birçok sorun tespit etmiştir. Söz gelişi kadınlar tecavüz, taciz veya şiddet gibi hak ihlalleri nedeniyle haber olduklarında, bile haber içeriklerinde gerçeğin temsil ediliş biçimi nedeniyle bir kez daha hak ihlaline maruz kalmaktadır (Alankuş, 2007b: 36).

Haber metinlerinde herhangi bir hak ihlâli iyi niyetli bir tutumla konu edildiğinde bile bir ‘olabilirlik, normallik, doğallaştırma’ mekanizmasını harekete geçmektedir. Haber bu durumun insan hakları açısından sorunlu ve dolayısıyla yasadışı olduğuna dair bir vurgu yapmamaktadır. Bazen de haberin kurucu sözü ve omurgası haber metinlerinin sonunda rastlanılan ‘saygın kaynaklara’ dayandırılmaktadır. Saygın kaynak, Hall ve meslektaşları tarafından kavramsallaştırılmış olup uzman ya da kurumsal bir temsiliyet konumunda olan ve görüşlerine başvuru yapılan kişilere verilen isimdir. Bu teknik, görüşüne

başvurulan kişilere konuya dair ilk tanımları oluşturma, çerçeveyi kurma ve son sözü söyleyerek konunun çerçevesini bütünüyle kapatma yetkisi vermesi bakımından sakıncalıdır (Dursun, 2007: 118).

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin eş tarafından gerçekleşmesi durumunda medya temsil dillerinde daha olağan gibi karşılanması pek çok kadının bu nedenle sessizliğe büründüğü söylenebilmektedir. Kadın cinayetleri kavramı Türkiye’de “töre cinayetleri ya da namus suçları” olarak da adlandırılmış, bu tanım kapsamında, 2010’dan bu yana 1964 kadın öldürülmüştür. Son 10 yılın en yüksek rakamına 2019 yılında ulaşılması; medyanın kadın cinayetlerine olan yaklaşımının toplumsal yönünün yeniden kurgulanması gerektiğine işaret etmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre; 2019 yılında Türkiye’de, 474 kadın öldürülmüştür. Araştırma konusu olan **Emine Bulut** ile birlikte Rabia Tümkaya, Fatma Şengül 2019’da Türkiye’de öldürülen kadınlardan sadece üçüdür. Emine Bulut ve Rabia Tümkaya eski eşleri, Fatma Şengül ise iş arkadaşı tarafından öldürülmüştür. Bu tarih ekseninde öldürülen kadınların sayısı 2 bine yaklaşmış; yüzlerce çocuk annesiz kalmıştır.

Kadının medyadaki temsilinin akademik literatürde son 10 yılda daha fazla yaygınlaştığını söylemek mümkündür. Bu süreç ve üretim kadına yönelik şiddetin medyadaki temsilinin yeniden inşasına da etkide bulunmakta, haber içeriklerinin sorgulanmasına katkı sunmaktadır.

5. Emine Bulut Örneği Üzerinden Kadına Şiddetin Haberlerde Sunumu

Kadına şiddet kavramı üzerinden Emine Bulut cinayetinin analizinin gerçekleştirildiği bu çalışmada medyanın şiddet haberlerinin sunuş şeklinin de incelenmiş olması çalışma açısından önem taşımaktadır.

5.1.Yöntem

Kadına şiddetin basında sunumunun analiz edildiği çalışmada nitel içerik çözümlemesi yöntem olarak kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi; insanlar arasındaki etkileşim, gazete metinleri, televizyon programları, film ve romanlardaki kişilerin tasvir edilmesi, siyasi konuşmaları ve haberlerde kullanılan sözcüklerin araştırılmasını sağlamaktadır. Bunların yanı sıra ve birçok konuda kayıtlı olan metinlerin incelenmesine hizmet eden uygulama alanı çok geniş olan bir yöntem (Neuendorf, 2002: 1) olarak kabul edilmektedir. Nitel içerik çözümlemesi, nicel içerik çözümlemesine karşı bir yöntem olarak değil, onun tamamlayıcısı ya da geliştiricisi olarak nitelendirilmektedir (Kuckartz, 2016: 22). Mayring (2015: 29) nitel içerik çözümlemesini kuramsal yönetimli bir model olarak ifade etmiştir.

5.2.Bulgular

Çalışmanın bulgular kısmında Emine Bulut cinayetinin ulusal basına yansımaları analiz edilmiştir. Bu çerçeveden hareketle Akşam, Anayurt, Aydınlık, Birgün, Cumhuriyet, Diriliş Postası, Evrensel, Güneş, Karar, Korkusuz, Milat, Milli Gazete, Ortadoğu, Sözcü, Star, Türkçün, Türkiye, Yeni Akit, Yeni Asya, Yeni Birlik, Yeni Çağ, Yeni Mesaj, Yeni Söz, Yeni Şafak ve Yurt gazetelerinin 24-28 Ağustos 2019 tarihleri arasındaki sayfalarının birinci sayfaları incelenmiştir. Sabah, Hürriyet ve Milliyet gibi önemli haber gazetelerinin sayfalarına ulaşamadığı için bu gazeteler çalışmada analiz dışında bırakılmak zorunda kalmıştır. Emine Bulut cinayeti 18 Ağustos 2019 tarihinde gerçekleşmiş olmasına rağmen Akşam gazetesi hariç diğer gazetelerin çoğu olayı sayfalarında 24 Ağustos 2019 tarihinden itibaren işlemeye başlamışlardır.

Akşam gazetesi, 22 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Anne lütfen ölme!” başlığıyla olayı ilk duyuran gazete olmuştur. Saldırıya uğramış olan Emine Bulut’un 10 yaşındaki kızının çığlığını manşete taşıyan gazete, haberin görseli olarak çaresizce annesinin başını iki eliyle tutmuş halde olan Bulut’un kızının fotoğrafını buzlanmış olarak verilmiştir. Bu fotoğraf birçok gazete tarafından kullanılmıştır. İkinci fotoğrafta ise Emine Bulut ve kızıyla birlikte saldırgan babanın fotoğrafına yer verilmiş ve burada da küçük kız buzlanmış. Haber metninde ise, olayla ilgili en çok yankı uyandıran iki cümleye yer verilmiştir. Bu cümlelerse Emine Bulut’un “Ölmek istemiyorum!” ile kızının “Anne lütfen ölme!” şeklindeki sözleridir. Olayı ilk duyuran Akşam gazetesi, konunun kamuoyunca yoğun ilgi toplaması ve basının gündemine taşınmasıyla birlikte 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Türkiye Akşam’ın manşetiyle sarsıldı” başlığıyla birlikte 22 Ağustos’taki haberin görselini kullanmıştır. Böylelikle Akşam gazetesinin bir başarıya imza attığı iması oluşturulmaya çalışılmıştır. Konuyla ilgili aynı sayıda yer alan “O canı en

ağır cezayı alacak” başlığında öznel ifadeler kullanılmış ve saldırgan eski koca Fedai Varan “cani” olarak nitelendirilmiştir. Haber metninde saldırgan için “ağırlaştırılmış müebbet” istendiği belirtilmiş ve anne ile kızının en çok kullanılan çığlıklarıyla birlikte “Türkiye’deki kadın cinayetlerine” dikkat çekilmiştir. Gazete saldırıyı “vahşet” olarak nitelendirirken yetkili kişilerin konuyla ilgili demeçlerine ve sosyal medyada başta ünlülerden olmak üzere gelen tepkilere de yer verilmiştir. Akşam gazetesi, 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyla ilgili “‘Kızımın babası’ deyip davayı geri çekmiş” başlıklı habere yer vererek gazetenin “katil” nitelemesini kullandığı Emine Bulut’un eski kocası Fedai Varan’ı 5 yıl önce kızının babası diye affettiğinin altını çizmiştir.

Görsel 1. Akşam, 22 Ağustos 2019

Anayurt gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut cinayetini “Kadına şiddete hayır” ifadesiyle birlikte “Kadınların çığlığı: Ölmek istemiyoruz” başlığını kullanarak manşetine taşımıştır. Burada Emine Bulut’un ölmeden önceki son çığlığı şiddete uğrayıp cinayete kurban giden tüm kadınlar için kullanılmış ve bu feryadın tepkiye dönüştüğü vurgulanmıştır. Gazete, 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuya “Kadınlar sessiz kaldıkça ölüyor” başlığıyla yer vermiş ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen basın açıklamasında kadınların Emine Bulut cinayetine gösterdikleri tepki dile getirilirken şiddete uğrayan kadınlara çağrıda bulunulmuştur.

Görsel 2. Anayurt, 24 Ağustos 2019

Aydınlık gazetesi, “Ölmek istemiyorum” başlığını 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında koyu zemin üzerinde manşetten vermiştir. Gazete, haberin spotunda “Boşandığı kocası tarafından öldürülen Emine Bulut’un son nefesini verirken ‘Ölmek istemiyorum’, o anlara tanık olan kızının ‘Anne ölme’ çığlığını tüm Türkiye yüreğinde hissetti. Yurdun dört bir yanından kadın cinayetlerine karşı ‘ARTIK YETER’ isyanı yükseldi.” ifadelerini kullanarak kadın cinayetlerinin artık son bulması gerektiğini büyük harflerle yazdığı “ARTIK YETER” ifadesinde yansıtmıştır. Gazetede dikkat çeken diğer bir nokta ise, bir dairenin içinde mavi zemin üzerinde “Not” ifadesiyle birlikte “Aydınlık olarak Emine Bulut ve kızının görüntülerine daha fazla zarar görmemeleri ve yıpranmamaları için kullanmıyoruz. Tüm okurlarımızdan da aynı hassasiyeti göstererek sosyal medyada paylaşmamalarını rica ediyoruz.” uyarısı yapılmıştır.

Görsel 3. Aydınlık, 24 Ağustos 2019

Birgün gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Bu cinayetin failleri belli” manşetiyle konuyu merak ettirme yoluna gitmiştir. Gazete haberin spotunda “*Erkek şiddetinin aramızdan aldığı Emine Bulut’un son çığlığı, hükümet politikalarının yanlışlığını bir kez daha tartışmaya açtı*” ifadelerine yer vererek olayı duyurmaktan çok, sorumluluğu yurttaşlara yükledikleri yönünde hükümetin politikalarını eleştirmiştir. Aynı haberde “7 yılda yüzde 1400 artış” ara başlığını kullanan gazete artış gösteren kadın cinayetlerine dikkat çekmiştir. Aynı tarihli bir başka haberde Emine Bulut cinayeti üzerine kadına şiddete dikkat çekmek ve ‘hayır’ demek amacıyla birçok ilde bir araya gelen kadınların tepkisini “Ölmek istemiyoruz” başlığıyla vermiştir. Başlıktaki ifadelerin Emine Bulut’un ölmeden önceki son sözleri olması şiddetin son bulmasının sloganlaştırılması noktasında önem taşımaktadır. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında **Birgün** gazetesi, “Sansürcü RTÜK şiddeti görmüyor” manşetini atmış ve “*Son sekiz ayda ekranlardaki ‘şiddet’ nedeniyle 16 bin 514 şikâyette bulunuldu. RTÜK Üst Kurulu hiçbirini işleme almadı*” spotunu kullanırken haber metninde de RTÜK’ün ekranlardaki şiddet gösterimlerine karşı sessiz kalması eleştirilmiştir. Gazete aynı sayılı başka bir haberde ise, “Öfke de eylemler de sürüyor” başlığını atarak önceki gün gibi kadınların katillerin korunmasına ve iktidarın kadınları hedef alan politikalarına tepki gösterdiği belirtilmiştir. 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında **Birgün**, yine “Yurdun dört bir yanında cinayete tepki sürüyor” başlığıyla Emine Bulut cinayetine gösterilen tepkiye yer vermiştir.

Görsel 4. Birgün, 24 Ağustos 2019

Cumhuriyet gazetesi, “Eski eşinin bıçakladığı kadının çaresizliği ve 10 yaşındaki kızının feryadı Türkiye’yi sarstı” üst başlığını ve “Bu çığlığı unutma!” başlığını 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında siyah zemin üzerinde ve sürmanşetten duyurmuştur. Gazete şiddeti başlıktaki çığlıkta yansıtmıştır. Olayı kısaca anlatan gazete, olaya yönelik gelen tepkilere yer vermiş ve kadın derneklerinin “Ölümlerden, kadın bedeni üzerinden siyaset yapanlar, görevlerini yapmayanlar, İstanbul Sözleşmesi’ne ve kadınların nafaka ve kazanılmış haklarına saldıranlar sorumlu” şeklindeki ifadelerini vurgulamıştır. Aynı haberin fotoğraf altı yazısında ise “Emine’yi şiddeti yaratan sisteminiz öldürdü” ifadelerine dikkat çekerek sistemin eleştirisini yapmıştır. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Susmayacağız!” başlığını kullanan gazete

haber fotoğrafı olarak “Biz ölmek istemiyoruz” pankartlarını tutan kadınların fotoğrafını kullanmıştır. Haberde kadınların tepkileri yansıtılırken bir başka haberde RTÜK’ün 16 bin 514 şikâyeti örtüğünün eleştirisi yapılmıştır. 26 Ağustos 2019 tarihli sayıda konuyla ilgili verilen “Kadınlar öfkeli” başlıklı haberde kadın protestolarına dikkat çekilmiştir.

Görsel 5. Cumhuriyet, 24 Ağustos 2019

Diriliş Postası gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında olayı “Kan donduran cinayete bakanlık el attı” başlığıyla küçük bir yer ayırarak duyurmuştur. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete “Bin yıldır başımızın tacıdır HANIM” başlıklı yazıyı tam sayfa vererek Türk medeniyetinde kadının önemini dile getirmiştir. Sayfada konuyla ilgili ya da ilgisiz başka bir habere yer vermemiştir. Gazete 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Kadına şiddet haberleri şiddeti normalleştiriyor” başlığıyla Emine Bulut cinayeti üzerinden kadına şiddet konusunu masaya yatırmış, bu duruma toplumun alıştırıldığı iması çizmiştir.

Görsel 6. Diriliş Postası, 25 Ağustos 2019

Evrensel gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Ölmek istemiyoruz!” başlığını manşetine taşımıştır. Haberde, kadınların, kadın cinayetlerindeki vahim tablonun büyümesine öfkeli oldukları ve bu konuda hükümetin eleştirildiği belirtilmiştir. Bir başka haberde ise, kadın cinayetlerinin hız kesmeden devam ettiğinin bilgisi verilmiştir. 25 Ağustos 2019 tarihli haberi manşetten “Bu sizin eseriniz!” başlığıyla duyuran Evrensel, haber metninde kadın örgütleri ve baroların tepki gösterdiği ve cinayet ile şiddetin kaynağının iktidarın politikaları olduğunun altı çizilmiştir. Gazete ayrıca konuyla ilgili bir karikatüre ve karikatüre açıklık getirmek amacıyla “Ömer Çelik’in Emine Bulut cinayetinin görüntülenmesine ve sosyal medyada yayımlanmasına gösterdiği tepkinin ardından görüntüleri çeken kişi gözaltına alındı.” ifadelerine yer vermiştir. Karikatürde ise, Emine Bulut’un saldırı anındaki görüntülerini çeken kişinin polis tarafından tutuklandığı ve bu kişinin Adalet ve Kalkınma Partisi Sözcüsü Ömer Çelik tarafından azarlanarak “Niye çektin lan kadın cinayetinin görüntülerini? O kadının çığlığını duymayacaktık. Vicdanımız rahat başımızı yastığa koyup mişıl mişıl uyuyacaktık!” dediği eleştirisi karikatürize edilmiştir. Böylelikle karikatürde de hükümet ve politikaları eleştirilmiştir. Gazete konuyla direkt ilgili olmasa da kadına şiddetle ilgili olarak “Kadın düşmanı kayyum!”, “RTÜK, şiddet şikâyetlerini görmedi” ve “Kadına yönelik şiddet artarak sürüyor” başlıklı haberlere yer vermiştir. 28 Ağustos 2019 tarihli sayıda Evrensel gazetesi kadın cinayetlerine dikkat çekmek amacıyla “1 günde 3 kadın öldürüldü” başlıklı habere ve “Kadın cinayetleri durmuyor”, “Yasalar uygulansın kadınlar yaşasın” ara başlıklarına yer vermiştir.

Ölmek istemiyoruz!

Kızının önünde öldürülen Emine Bulut'un, 'Ölmek istemiyorum' feryadı tüm Türkiye'yi derinden etkilerken kadınlar, kadın cinayetlerindeki vahim tablonun büyümesine öfkeli!

İNİFIAL uyandıran cinayet görüntülerinin ardından kadınlar, kadın cinayetlerinde vahim tablonun büyümesine ilişkin hükümete ateş püskürdü: "Nafaka erkekleri mağdur ediyor", "Boşanma aile kurumuna zarar veriyor" diyen politikalarımız öldürüyor. Kadınları şiddete karşı koruyan, 6284 sayılı yasayı işletmemeniz, İstanbul Sözleşmesi'ni görmeyen, erkekleri koruyan, ve cesaretlendiren politikalarınız cinayetlerin falidir." s.3

Görsel 7. Evrensel, 24 Ağustos 2019

Güneş gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında "Başka Emine'ler ölmesin" diyerek kadın cinayetlerinin artık durdurulması noktasında çağrıda bulunmuştur. Emine Bulut'un vahşice öldürüldüğünün altını çizen gazete, bu olay karşısında Türkiye'nin tek yürek olduğu vurgusunu yapmıştır. Gazete haberde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bakanlığın davaya müdahil olmasını istediğinin altını çizmiştir. Eski kocanın "Hayvan kestim" demiş" şeklindeki ifadesine yer veren gazete olaydan pişmanlık duymayan saldırgan kocanın canavarlığını ortaya koymaya çalışmıştır. 28 Ağustos 2019 tarihli bir başka haberde ise gazete "Katiline acımış" başlığıyla Emine Bulut'un eski kocasına açmış olduğu tehdit davasından "İşsiz kalmasın" gerekçesiyle şikâyetini geri çektiğini yazmıştır.

Görsel 8. Güneş, 24 Ağustos 2019

24 Ağustos 2019 tarihli sayısında ok işaretiyle saldırganın fotoğrafını göstererek "Bu canavarı nasıl büyüttük?" sorusunu manşetine taşıyan Karar gazetesi, haberin spotunda "Bir caninin eski eşini 10 yaşındaki kızının önünde vahşice katletmesi Türkiye'yi sarstı. Sosyal medyada öfke yağdı, Bakanlık davaya müdahil oldu. Ancak canavarın benzerleri gibi yine 'töre'ye sığınması asıl sorunun toplumsal zihniyette olduğunu gösterdi. Her şeyden önce bu 'hastalıklı anlayışı' besleyen kaynakların ortadan kaldırılmasının gerekliliği bir büyük acıyla yeniden gündeme geldi." ifadelerine yer vermiş ve böylelikle toplumsal olan bu sorunun çözümünü yine toplumsal zihniyetin değişmesinde göstermiştir. Gazete 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında "Bu vahşeti birlikte durduralım" manşetini kullanarak şiddeti durdurma konusunda çağrıda bulunmuştur. Emine Bulut cinayetinden sonra Gaziantep'te yaşanan başka cinayete de haberinde yer veren gazete, spotunda "Bu vahşeti üreten hastalıklı zihniyeti yok etmek için caydırıcı yasalar yanında eğitimden medyaya birçok alanda yeni düzenlemelere ve ortak çabaya ihtiyaç var." diyerek yine bu haberinde de zihniyetin değişmesi gerektiğini vurgulamıştır. 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut üzerinden "Her güne bir cinayet" başlığını kullanan gazete kadına şiddetle ilgili yeni örnekler vermiştir.

Görsel 9. Karar, 24 Ağustos 2019

Korkusuz gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut cinayetini manşetten verdiği bir tweetle okurlarıyla paylaşmıştır. “Tüm Türkiye dün bu tweeti konuştu” üst başlığını kullanan gazete, siyah zemin üzerinde Emine Bulut’un ve kızının son sözleri olan “*Anne lütfen ölme... Ölmek istemiyorum!*” manşetini atmıştır. Bu sözlerin altına ise, #EMİNEBULUT ‘hashtag’ını kullanmıştır. Haberde olay anlatılmış, toplumun tepkisi dile getirilmiş ve saldırgan koca “canı” olarak nitelendirilmiştir. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında Korkusuz, “Emine Bulut’un katilini ‘kahraman’ ilan etti” üst başlığıyla “Vicdansız başkandan vicdansız mesaj” manşetini atmıştır. Gazete haberde Boşanmış Mağdur Babalar Derneği Başkanı Muhammet Özen’in Emine Bulut’u katleden saldırgan kocayı sosyal medyada “kahraman” ve “aslan parçası” gibi ifadelerle övmesini vicdansızlık, Özen’i ise vicdansız olarak nitelendirmiştir. Gazete, haberde saldırgan için “cani ve katil” nitelemelerini kullanmıştır. Gazete “Öfke büyüyor” başlıklı başka bir haberde ise Emine Bulut cinayetinin ardından gösterilen tepkilere yer vermiştir. 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Emine Bulut cinayeti, bardağı taşıran son damla oldu” üst başlığıyla “Türkiye ses verdi” manşetini atan gazete kadın cinayetlerine karşı Türkiye’nin ayağa kalktığını ve tepki gösterdiğini yazmıştır. Gazete, haber metni yerine ellerinde pankartların daha çok dikkat çektiği bir fotoğraf kullanmıştır. Bu pankartlarda “Kadınlar insandır, biz insanoğlu (Neşet Ertaş)”, “Kadın cinayetlerini durduracağız”, “Kadın ölür toplum ölür”, “Ey kahraman Türk kadını sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın”, “Canilere inat kadını yaşat”, “Bir çocuğun çıkaramadığı ses ol”; “Biz ölmek istemiyoruz. Anne ölme lütfen” gibi ifadeler dikkat çekmektedir. Aynı haberin altında konuyla ilgili “Emine’nin acılı annesi isyan etti: Kızım orada çırpınırken nasıl çekim yaptınız!” başlıklı bir başka haber kullanılmıştır. 27 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete, İYİ Parti Lideri Meral Akşener’in “Kadın katilleri için iktidara çağrı” üst başlığıyla “Getirsinler idam cezasını imzalayayım” şeklindeki çağrısına manşetten yer vermiştir. Konuya önemli derecede yer ayıran Korkusuz gazetesi, 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında direk Emine Bulut cinayetine yönelik olmasa da kadına şiddetle ilgili haberlere yer vermeye devam etmiştir. Gazete, “Kadın cinayetleri bitmek bilmiyor” başlıklı haberin yanı sıra bir başka haberde “Bas KADES’e girsin kodese” başlıklı bir başka haberde ise, kadına şiddetin önlenmesi amacıyla geliştirilen “Kadın Destek Uygulaması (KADES)”yla ilgili bilgi vermiştir.

Görsel 10. Korkusuz, 24 Ağustos 2019

Milat gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyla ilgili iki habere yer vermiştir. Gazete ilk haberde “Bakanlık devrede” başlığını kullanarak olayla ilgili gelişmeleri aktarırken ikinci haberde ise Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş’ın kadınlar için kullandığı “Emanete zulmetmeyin” ifadesini başlığına taşımıştır. Haber metninde ise, İslam dininin kadına bakış açısıyla ilgili bilgi vermiştir. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında ise gazete saldırganı yönelik olarak “Günyüzü göremeyecek” başlığını atmış ve saldırgan eski koca için müebbet hapis cezası istendiğini yazmıştır.

Görsel 11. Milat, 24 Ağustos 2019

Milli Gazete, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyla ilgili sayfa eteğinde küçük bir haberi işlemiştir. Fotoğrafsız ve siyah zemin üzerine verdiği haberde gazete, “Anne lütfen ölme” başlığını kullanarak Emine Bulut’un 10 yaşındaki küçük kızının sözlerini başlığa taşımıştır. Gazete haberde olayı kısaca anlatmış ve olay üzerine gelen tepkilere değinmiştir. Gazetenin 27 Ağustos 2019 tarihli sayısında 14 Mart 2012 yılında onaylanan İstanbul Sözleşmesi masaya yatırılmıştır. “Kadını da koruyamıyor aileyi de yok ediyor” manşetini atan gazete, haber metninde İstanbul Sözleşmesi’nin kadına şiddeti arttırdığı ve aileleri böldüğü noktasında eleştirisini yapmıştır.

Görsel 12. Milli Gazete, 24 Ağustos 2019

Ortadoğu gazetesi, 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında saldırgan eski kocanın ceza indirimi almak amacıyla ifade değiştirdiği vurgulanmıştır. Gazete konuyu “Kadın katili indirim peşinde” başlığıyla gündeme taşımış ve saldırganın adıyla hitap etme yerine “kadın katili” nitelmesini kullanmıştır. 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında ““Anne lütfen ölme’ diyerek yola çıktılar” başlığını kullanan gazete, cinayet üzerine gelen tepkilere ve yapılan eylemlere kısaca değinmiştir.

Görsel 13. Ortadoğu, 25 Ağustos 2019

Sözcü gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında #EMİNEBULUT ‘hashtag’i ile birlikte “Türkiye’yi ayağa kaldıran cinayet” başlığını kullanan gazete, haber metninde cinayeti anlatmış ve toplumdan gelen tepkilere yer vermiştir. Ayrıca gazete anne Emine Bulut’un “Ölmek istemiyorum” ile kızının “Anne lütfen ölme” şeklindeki sözlerini konuşma baloncukları içerisinde kırmızı renkte vererek olaya yönelik dikkatin ve duygusallığın artmasını amaçlamıştır. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete, Boşanmış Mağdur Babalar Derneği Başkanı Muhammet Özen’in saldırgan için “Kahraman” ifadesi kullanmasını başlığına “Vicdansız mesaj” şeklinde yansıtmış ve eleştirmiştir. Gazete, 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut’un annesinin isyanını başlığına taşımış ve annesinin olayın tanıklarının ambulans çağırarak yerine çekim yapmalarına isyan ettiğini yazmıştır. 27 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete, Emine Bulut’un ailesini ziyaret eden İYİ Parti Lideri Meral Akşener’in kadın katilleri için idam çağırısına yer vermiştir.

Görsel 14. Sözcü, 24 Ağustos 2019

Star gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyu “Emineler ölmesin” başlığıyla sayfasına taşımıştır. Gazete haberin içeriğinde sosyal medyadan gelen tepkilere ve olayla ilgili gelişmelere yer vermiştir. Aynı sayıda “Erdoğan’dan çağrı: Hak ettiği cezayı almalı” ve “Yeri göğü inletmemiz lazım” şeklinde konuyla ilgili iki ayrı habere yer vermiştir. Star, 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut’un “Kızımın babası işsiz kalır” gerekçesiyle 2014’te açtığı dava için şikâyetini geri çektiğini vurgulamıştır. Gazete, haberde ayrıca “Ölmek istemiyorum” çığlığının altını çizmiştir.

Görsel 15. Star, 24 Ağustos 2019

Türkgün gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Türkiye ayakta” başlığıyla olayı duyurmuştur. Haber metninde ayrıntıları veren gazete, “cani” olarak nitelendirdiği saldırganla ilgili olarak yetkililerin en ağır cezayı talep ettiğini bildirmiştir. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete, “Takipçisi olacağız” başlığını atarak MHP Genel Başkan Yardımcısı Semih Yalçın’ın konuyla ilgili açıklamasına yer

vermiştir. Haberin yanında yer alan ve fotoğrafla desteklenmiş başka bir haberde “İdam istediler” ifadesi kullanılmış ve cinayet dolayısıyla düzenlenen eylem aktarılmıştır.

Görsel 16. Türkgün, 24 Ağustos 2019

Türkiye gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında Emine Bulut cinayetiyle ilgili olarak “Ölmek istemiyoruz” başlığını atmıştır. Gazete şiddete olan tepkisini “Bu vahşet durmalı” ara başlığını kullanarak vermiştir. 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında gazete, “Vicdansızlar cinayeti seyretmiş” başlığıyla can çekişen Emine Bulut’a ambulans çağırmak yerine cinayeti çeken vatandaşlara isyan etmiştir. 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Ekranında Emine çok” başlığıyla Fatih Selek’in yazısına yer veren Türkiye, televizyon dizilerinde şiddetin sürekli işlenmesini eleştirmiştir. Türkiye gazetesi, Emine Bulut’un daha öncesinde kocasıyla ilgili şikâyetini geri çekmesinin ortaya çıkmış olmasıyla ilgili “Katiline merhamet etmiş” başlığını 28 Ağustos 2019 tarihli sayısında atmış ve Bulut’un şikâyetini “Ne de olsa çocuğumun babası” gerekçesiyle geri çektiğini yazmıştır.

Görsel 17. Türkiye, 24 Ağustos 2019

Konuyu birinci sayfasına diğer gazetelere göre geç taşıyan Yeni Akit gazetesi, 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyla ilgili “Uzmanlardan mor çatı ve avanesinin algı operasyonlarına tepki” üst başlığını ve “İstanbul Sözleşmesi aileye suikasttır” başlığını kullanmıştır. Gazete spotunda “Eski eşi tarafından öldürülen Emine Bulut cinayetini istismar aracına dönüştürerek; süresiz nafakayı savunan, 6284 sayılı yasayı kutsayan, çocuk hazine sahip çıkan ve ‘İstanbul Sözleşmesi yaşatır’ sloganıyla algı peşinde koşan

feministlere, hukukçular ile uzmanlardan tepki geldi.” ifadelerine yer vermiştir. İstanbul Sözleşmesi’ni “Haçlı Batı ürünü” olarak nitelendiren gazete sözleşmenin kadın cinayetlerini önlediği iddiasını yalan olarak yansıtmış ve konuyu uzman kişilerin görüşleriyle kanıtlamaya çalışmıştır. Gazete, incelemenin yapıldığı süre zarfında konuyla ilgili sadece bir habere yer vermiştir.

Görsel 18. Yeni Akit, 26 Ağustos 2019

Konuyla ilgili sayfalarında tek bir habere yer veren **Yeni Asya** gazetesi, 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Aile yara aldı, şiddet tırmandı” manşetini atmıştır. Manşet haberde Emine Bulut ve kızı ile eski kocasının fotoğraflarına yer verilirken spotta, “*Aile içi şiddet ve kadın cinayetleri, ahlaki değerlerimizi, aileyi ve sosyal dokumuzu tahrip çalışmalarının bir neticesi.*” ifadelerine yer verilerek şiddetin temel nedenlerinin altı çizilmiştir. Gazete, Temiz Toplum Derneği Genel Başkanı Bilal Ay’ın sözlerini kullanarak “Hepimiz suçluyuz” ve “Toplumun tümüne çağrı” ara başlıklarıyla çağrıda bulunmuştur.

Görsel 19. Yeni Asya, 25 Ağustos 2019

Yeni Birlik gazetesi, inceleme yapılan süre zarfında konuyla ilgili tek bir habere yer vermiştir. Gazete 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Emine Bulut Türkiye’yi sarstı” başlığıyla cinayeti duyurmuştur. Haberinde “canavarca hisle” ifadesini vurgulayan gazete, saldırgan için hazırlanan iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiğini vurgulamıştır.

Görsel 20. Yeni Birlik, 24 Ağustos 2019

Yeni Çağ gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Türkiye’yi ayağa kaldıran cinayet” başlığını sürmanşetten kullanarak olayı anlatmıştır. Gazete Emine Bulut ile cinayet anıyla ilgili iki fotoğrafa yer verirken diğer sayılarında konuyla ilgili başka haber kullanmamıştır.

Görsel 21. Yeni Çağ, 24 Ağustos 2019

Konuyla ilgili tek bir habere yer veren **Yeni Mesaj** gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında konuyla ilgili “Emine Bulut için sessiz kalmadılar” başlığını kullanmıştır. Gazete haberin içeriğinden başta ünlüler olmak üzere spor kulüplerinden ve birçok çevreden cinayetle ilgili gelen tepkilere yer vermiştir.

Görsel 22. Yeni Mesaj, 24 Ağustos 2019

Yeni Söz gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “İnsan değilsin kadın katili” manşet başlığının üstünde yeşil zemin üzerinde “Sizin en hayırlınız, eşine karşı en hayırlı olanınızdır” hadisini kullanmıştır. Gazete haberin içeriğinde hadisi tekrar kullanarak olayın gelişimine yer vermiştir. Bakanlığın açıklamasına da yer veren gazete, ayrıca Cuma Hutbesinde konuşan Diyanet İşleri Genel Başkanı Ali Erbaş'ın “Kadının canı, onuru ve hakları dokunulmazdır” şeklindeki ifadelerine de yer vermiştir. Gazete aynı sayıdaki bir başka haberde ise, “Kadına ve çocuğa şiddete karşı yeri göğü inletmemiz lazım” başlığını kullanmıştır.

Görsel 23. Yeni Söz, 24 Ağustos 2019

Yeni Şafak gazetesi, 24 Ağustos 2019 tarihli sayısındaki haber başlığında “Bu caninin hakkı idam” ifadesini kullanarak saldırganla ilgili çağrıda bulunmuştur. Haberde olayın gelişimi anlatılmış ve gazete tarafından cinayet “dehşet”, saldırgan ise “cani” olarak nitelendirilmiştir. Gazete, Emine Bulut’un “Ölmek istemiyorum” ifadesi özellikle vurgulanmıştır. 26 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Şiddeti durdur insanı kurtar” manşetini kullanan gazete, haberde artan kadın cinayetlerinden ve bunun çözüm yollarından uzman görüşlerini yansıtarak vermeye çalışmıştır. 27 Ağustos 2019 tarihli sayısında kadına şiddetle ilgili iki habere yer veren gazete, bu haberlerin başlıklarını “Reyting candan kıymetli” ve “35 bin kadında mobil acil butonu” şeklinde vermiştir. İlk haberde artan kadın cinayetlerine rağmen televizyon kanallarında reyting uğruna devam eden şiddet sahneleri eleştirilirken ikinci haberde şiddet görme riski olan kadınlar için uygulamaya konulan KADES ile ilgili bilgi verilmiştir.

Görsel 24. Yeni Şafak, 24 Ağustos 2019

“Ölmek istemiyorum!” manşetiyle çıkan diğer bir gazete Yurt gazetesi olmuştur. 24 Ağustos 2019 tarihli sayısında bu başlıkla çıkan gazetede olay anıyla ilgili fotoğraflar kullanılırken spotunda şu ifadeler verilmiştir: “Kızının gözü önünde eski eşi tarafından bıçaklandı. Kızı ‘Anne lütfen ölme’ diye ağlarken o ‘ölmek istemiyorum’ diyebiliyordu yalnız... Katledilişinin görüntülerini milyonlar izledi, Türkiye Emine’nin sessiz çığlığına ses oldu.” Bu ifadelerde duygusallık öğeleri ön plana çıkmaktadır. Haber metninde ise, olayın akabinde hem ünlülerden hem de halktan gelen tepkiler verilmiştir.

ÖLMEK İSTEMİYORUM!

Görsel 25. Yurt, 24 Ağustos 2019

24 Ağustos 2019 tarihli sayısında “Ölmek istemiyorum!” manşetiyle çıkan gazete, ertesi gün 25 Ağustos 2019 tarihli sayısında ise, “Ölmek istemiyoruz!” manşetini atmıştır. Kadınların ellerindeki “yaşamak istiyoruz!” pankartlarının yer aldığı fotoğrafın üzerinde ise eylemlerin devam ettiği yazılmıştır. Gazetenin 26 Ağustos 2019 tarihli sayısına taşıdığı manşet ise, “Ortak mücadeleye çağırıyoruz: Kadınlar öldürülmesin” olmuştur. Bu ifadelerle genelin tavrı yansıtılmıştır.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Kadın, daha çoğunlukla yok sayılma, önemsizleştirilme, suçlanma ya da kurban olarak lanse edilme şeklindeki hâkim temsil biçimleriyle medya içeriklerinde yer bulmaktadır. Kadına en yakınları tarafından uygulanan şiddet öncelikle sözel ve psikolojik türlerle başlamaktadır. Son yıllarda bu tür yerini daha çok fiziksel şiddete, tecavüzlere ve cinayetlere bırakmıştır. Hangi kadınların ‘makbul’, hangilerinin ‘makbul olmadığını’ artık medya söylemekte; medyanın bakış açısını değiştirmek için meslek etiği ilkelerinin uygulanması ve yeni ilkelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Kadına şiddetin basında sunumunun 18 Ağustos’ta kızının gözleri önünde eski kocası tarafından öldürülen Emine Bulut cinayeti üzerinden analiz edildiği bu çalışmada, 25 ulusal gazete, nitel içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Çoğu gazete cinayeti “vahşet ve dehşet”, saldırgan eski koca Fedai Varan’ı ise, “cani, canavar ve katil” olarak nitelendirmiştir.

Emine Bulut cinayetinde en çok vurgulanan anne ve kızının çığlıkları olmuştur. Saldırı esnasında anne ve kızı arasındaki diyalogda kullanılan annenin “Ölmek istemiyorum” ile kızının “Anne lütfen ölme” şeklindeki sözleri kadına şiddetin sloganı olmuştur. Anne ve kızının bu çığlıkları gazeteler tarafından “Türkiye’deki kadın cinayetlerine” dikkat çekmek amacıyla kullanılmış ve bu çığlık, şiddete uğrayıp cinayete kurban giden bütün kadınlar adına vurgulanmıştır.

Tüm gazeteler çoğunlukla olayın gelişimini, olay üzerine gelen tepkileri duyururken kimi gazeteler de bir takım eleştiriler geliştirmiştir. Bu eleştirilerin odağında hükümetin politikaları ile RTÜK yer almıştır. Televizyon ekranlarındaki programlarda şiddetle ilgili sahnelere göz yumması RTÜK’ün eleştirilmesini sağlamıştır. Ayrıca kadın cinayetlerine rağmen reyting için televizyon kanallarının şiddet sahnelerini sürdürmeleri eleştirilmiştir. Bazı gazetelerin eleştirdiği diğer bir durum ise, saldırı anında çevreden geçen kimi vatandaşların ambulans çağırmak yerine saldırıyı cep telefonlarıyla kaydetmeleri olmuştur. Gazeteler bu durumu “vicdansızlık” olarak yorumlamıştır.

Kadına şiddetin ve kadın cinayetlerinin artmış olması bu sorunun giderilmesi noktasında çözüm yollarının araştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bazı gazeteler bu sorunun çözümünü zihniyet değişiminde bulmuş ve toplumsal zihniyetin değişmesinin gerekliliğini savunmuştur. Bu çerçeveden hareketle bakıldığında kadına şiddete neden olan temel dinamiklerin araştırılması ve elde edilen tespitlerden sonra çözümlerin getirilmesi gerekmektedir. Şüphesiz işaret edilen toplumsal zihniyetin değiştirilmesinde en önemli rol doğru eğitimin verilmesi ve alınmasına bağlanabilmektedir. Tüm bunlardan önce okullardaki eğitimden

ziyade aile içindeki eğitimin doğru verilmesinde yatmaktadır. Bu noktada anne rolündeki kadınlara ciddi anlamda görevler düşmektedir.

Konuyla ilgili dikkat çeken diğer bir nokta da gazetelerin cinayetin dehşetini hem görseller hem de ifadeler vasıtasıyla sürekli gündeme taşımış olmasıdır. Bu duruma dikkat çeken tek gazete Aydınlık gazetesi olmuştur. Gazete, özellikle Emine Bulut'un zarar görmemesi amacıyla cinayete ilgili görüntülere yer vermediğini belirtmiş ve aynı tavrı sergilemeleri noktasında sosyal medya kullanıcısı olarak okurlarından ve tüm gazetelerden talep ettiğini vurgulamıştır. Bu hassasiyetin gösterilmesi gazetecilik meslek etiğiyle ilgili bir durumdur. Çünkü basının görevi sansasyon yaratacak olayları haberler vasıtasıyla sürekli gündemlerine taşımak olmamalıdır. Basının görevi, kamuoyu yayıncılığı yapmanın yanında bireylere zarar verebilecek yayıncılıktan da kaçınması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Basın bu görevi toplumsal bir bilinçle yerine getirmelidir. Şiddetin yok edilmesi noktasında herkes gibi basının da üzerine düşen görevi yerine getirmesi bir zorunluluk olarak görülmektedir. Çünkü şiddetin sürekli olarak medyada yer bulması şiddetin yok edilmesini değil meşrulaşmasını sağlamaktadır.

Kaynakça

- Alankuş, S. (2007). "Neden Kadın Odaklı Habercilik?" S. Alankuş (der.), *Kadın Odaklı Habercilik*, BİA, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 25-66.
- Althusser, L. (2006). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*, Çev: Alp Tümertekin, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Atabek, N. (1998). "Gündem Belirleme Yaklaşımı", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, (7), 155-174.
- Aziz, A. (1994). *Medya, Şiddet ve Kadın, 1993 Yılında Türk Basınında Kadınlara Yönelik Şiddetin Yer Alış Biçimi*, Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayını.
- Çelenk, S. (2010). "Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar", *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Ed. Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, AU İLEF: Ankara. 229-236.
- Dursun, Ç. (2007). "Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanığı", S. Alankuş (der.), *Kadın Odaklı Habercilik*, BİA, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 105-127.
- Dursun, Ç. (2010). "Kadınlara Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği", *Fe Dergi*, 2(1), 19-32.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2002). *Öteki Kuram*, Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan Tosun, G. (2007). "İnsan Hakları ve Medya", S. Alankuş (der.), *Kadın Odaklı Habercilik*, BİA, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 80-104.
- Gencil Bek, M. ve Binark, M. (2000). *Medya ve Cinsiyetçilik*, Ankara: Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Işık, M. (2014). *Kitle İletişim Teorilerine Giriş*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Keskin, F. (2012). "Demokrasinin Yeniden Yapılandırılması Tartışmaları Bağlamında 2011 Milletvekilleri Genel Seçimleri ve Medya", Ankara: Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Altyapı Projesi Kesin Raporu.
- Köker, E. (2007). "Kadınların Medyadaki Hak İhlalleriyle Baş Etme Stratejileri", S. Alankuş (der.), *Kadın Odaklı Habercilik*, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 117-148.
- Kuckartz, U. (2016). *Qualitative Inhaltsanalyse, Methoden, Praxis, Computerunterstützung*, Weinheim und Basel: Beltz.
- Mayring, P. (2015). *Qualitativ Inhaltsanalyse, Grundlagen ve Techniken*, Weinheim: Beltz.

- Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*, Thousand Oaks, Sage Publications.
- Tanrıöver, H. U. (2007). “Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri”, *Kadın Odaklı Habercilik*, Haz.: Sevda Alankuş, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Terkan, B. (2005). *Türkiye’de Basın ve Siyaset İlişkisi: Basın Gündemi ve Siyasal Gündemin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Gündem Belirleme Çalışması*, SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Timisi, N. (1996). *Medyada Cinsiyetçilik*, Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayını.
- Timisi, N. (1997). *Medyada Cinsiyetçilik*, Başbakanlık Kadının Statüsü ve Genel Müdürlüğü, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Tokdoğan, N. (2013). “Hak Haberciliğinde Temel Bir Uğrak: Kadın Odaklı Habercilik ve JİNHA Örneği”, *Mülkiye Dergisi*, 37(3), 9-35.
- Yaylagül, L. (2010). *Kitle İletişim Kuramları*, 3. Baskı, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yüksel, E. (2001). *Medyanın Gündem Belirleme Gücü*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yüksel, E. (2007). “Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır?”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 571-586.
- Akşam, Anayurt, Aydınlık, Birgün, Cumhuriyet, Diriliş Postası, Evrensel, Güneş, Karar, Korkusuz, Milat, Milli Gazete, Ortadoğu, Sözcü, Star, Türkgün, Türkiye, Yeni Akit, Yeni Asya, Yeni Birlik, Yeni Çağ, Yeni Mesaj, Yeni Söz, Yeni Şafak ve Yurt gazetelerinin 24-28 Ağustos 2019 tarihleri arasındaki sayıları.